

Innst. 170 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 13 (2011–2012)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd for 2. halvår 2010–1. halvår 2011

Til Stortinget

1. Sammendrag

Nordisk Råd er en aktiv aktør i regionalt samarbeid, ikke bare innad i Norden, men også i Nordens nærområder, det være seg i Vest-Norden, Barentsregionen, Arktis og Østersjøregionen, samt i partnerskapet Den nordlige dimensjon.

Delegasjonen til Nordisk Råd prioriterer arbeidet med et godt naboskap, fra Vest-Norden til Østersjøregionen. Fra norsk side er det viktig å inkludere russiske parlamentarikere i arbeidet. Dette for å skape god basis for økonomisk og sosial utvikling i vår region. I februar 2011 arrangerte delegasjonen «Det andre parlamentariske forum for den nordlige dimensjon», hvor arbeidet gjøres i fire partnerskap. Det er partnerskapene for miljø, transport og infrastruktur, velferd og helse samt kultur. Delegasjonen vil følge opp dette arbeidet.

Delegasjonen stiller seg positiv til en rapport om mer effektive arbeidsformer i Nordisk Råd, og mellom rådet og Nordisk Ministerråd, spesielt til en raskere saksgang mellom rådet og ministerrådet.

I 2012 har den norske regjering formannskapet i Nordisk Ministerråd. Delegasjonen vil gjøre sitt for å løfte frem nordiske saker og bidra til en konstruktiv debatt.

1.1 Hovedsakene i 2008/2009

Grensehinderarbeidet er ett av de høyest prioriterte samarbeidsområdene for Nordisk Råd og for

den norske delegasjonen. Både rådet og delegasjonen har fortsatt dialogen med Grensehinderforumet, ledet av Ole Norrback, og der Bjarne Mørk Eidem er norsk representant. Nordisk Råd har særskilt pekt på at det er viktig å unngå nye hindringer i forbindelse med implementering av EU-lovgivning.

Det nordiske globaliseringsarbeid er gitt høyeste prioritet siden det ble initiert av de nordiske statsministrene i 2007. Målet er å utvikle den nordiske modellen, øke konkurransekraften og profilere og synliggjøre Norden som en foregangsregion. Det er satt i gang 20 konkrete prosjekter siden 2007. Det klart største tiltaket er Toppforskningsinitiativet innen klima, energi og miljø.

1.2 Arbeidet framover

Nordisk Råd skal bli raskere og bedre til å reagere på aktuelle saker som har betydning for de nordiske borgere. Det nordiske samarbeidet skal ha en sterkere stemme, som reagerer på politiske begivenheter når de skjer. Det skal legges til rette for hurtigere politiske standpunkter og resultater i Nordisk Råd og Ministerråd i fremtiden.

Klimaendringer i Arktis gir nye utfordringer. Derfor skal det være fokus på beredskap knyttet opp mot søk og redning ved skipsulykker og ved miljøkatastrofer.

Nordisk Råd vil fortsatt presse på for at Stoltenbergrapportens forslag blir til virkelighet. Også NB8-rapporten om økt nordisk-baltisk samarbeid skal følges opp av Nordisk Råd i samarbeid med Baltisk forsamling. Situasjonen i Hviterussland etter presidentvalget i 2010 har ført til overveielser om hvordan det fremtidige samarbeidet skal foregå.

Delegasjonens arbeidsoppgaver bestemmes dessuten gjennom østersjøsam arbeidet, Barentssamarbeidet, Vest-nordisk samarbeid og Den nordlige dimensjon.

Delegasjonen vil særlig følge saker som innbefatter EU og som derigjennom gir delegasjonen kunnskap og kontakter mot EU-systemet. Færre hindringer mellom de nordiske land vil bidra til at Norden kan markere seg som en handlekraftig region i Europa. Delegasjonen vil gå inn for at Stortinget har en debatt om fjerning av grensehindre mellom de nordiske land.

Delegasjonen vil legge stor vekt på språk- og kultursamarbeidet i Norden. Delegasjonen vil samarbeide med Foreningen Norden om å skape økt oppmerksomhet om dette temaet.

Delegasjonen vil i kommende år legge vekt på temaet fremtidens velferd i Norden. I januar 2012 vil delegasjonen arrangere et seminar innen dette temaet med utgangspunkt i demografi, deltakere i arbeidslivet og felles utfordringer og muligheter.

1.3 Nordisk Råds sesjon 2010

Økonomisk krise og grønn vekst hovedtema for Nordisk Råds toppmøte med deltakelse av de nordiske lands statsministre. Statsministrene var enige om at grønn vekst er veien ut av krisen og den riktige måten å møte de globale utfordringer på.

De nordiske samarbeidsministrene fremhevet globaliseringstiltakene og grensehindre som de høyest prioriterte områdene i 2010.

Håndteringen av klimaendringene var hovedtema for det finske formannskapet i det nordiske regjeringssamarbeidet for 2011.

Ministerrådet for utdanning og forskning la frem et forslag til strategi på utdannings- og forskningsområdet, som heter «Kunnskap for grønn vekst og velferd».

På arbeidsmarkedsområdet har de nordiske landenes innsats mot ungdomsarbeidsløshet vært gjenstand for analyse, og mulige tiltak undersøkes.

For å øke pasientsikkerheten i Norden har sosial- og helseministrene besluttet økt adgang til utveksling av informasjon om tidligere arbeidsforhold når nordiske statsborgere søker om autorisasjon som lege eller annet helsepersonale i andre nordiske land.

I regi av det nærings-, energi- og regionalpolitiske samarbeidet har ministerrådet utarbeidet en nordisk næringslivsstrategi for de neste tre år.

I debatten ble behovet for å styrke og revitalisere det politiske arbeidet i det nordiske samarbeid tatt opp. Også arbeidet som gjøres for å videreutvikle det nordiske genressursenteret Nordgen videre, samt den danske regjeringens redegjørelse om hjemsendelse av nordiske borgere av sosiale årsaker, ble tatt opp.

1.4 Nordisk samarbeid om utenriks- og sikkerhetspolitikk

Med utgangspunkt i Stoltenberg-rapporten og Gade/Birkavs-rapporten ble det lagt vekt på Øster-

sjøregionen og Arktis som viktige områder for økt samarbeid fremover. Danmark vil ha formannskap i EU i 2012 og er aktive i gjennomføringen av EUs Østersjøstrategi med ansvar for prosjekter om ren skipsfart, energi, maritim sikkerhet og klima. Arktis er et område hvor de nordiske land har sammenfallende interesser.

Norges forsvarsminister redegjorde for Norges formannskap i nordisk forsvarssamarbeid i 2010. Samarbeidet har kommet til uttrykk på en rekke felt, fra Afghanistan, via støtte til land i Øst-Afrika, til felles militærøvelser i nord. Samarbeid ved anskaffelser av materiell er også et viktig område.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre understreket at de nordiske landene er ledende i det nordeuropeiske regionale samarbeidet og limet mellom de ulike samarbeidsorganene Arktisk Råd, Barentssamarbeidet, østersjøsamarbeidet og Den nordlige dimensjon.

1.5 Barents parlamentariske samarbeid

Den femte Barents parlamentarikerkonferanse ble arrangert i Luleå den 18.–20. mai 2011, med god deltakelse av nordiske og russiske politikere. På programmet stod aktuelle temaer som miljø og bærekraftig utvikling, entreprenørskap og næringssamarbeid, urfolk, samt utviklingen av infrastrukturen i regionen. Utnyttelsen av de potensielle verdiene i regionen er ikke minst knyttet til utviklingen av et integrert, effektivt og miljømessig holdbart transportsystem for å få eksportert og brakt varene til et videre europeisk og globalt marked. Det ble understreket på konferansen at utviklingen av «Den nordlige sjørute» og utbyggingen av jernbanenettet er viktig i denne sammenhengen. Det mer spesifikke næringssamarbeidet mellom Norge og Russland, også avtalen om en visumfri sone på hver side av den norsk-russiske grensen, ble sett på som et startskudd for et felles norsk-russisk arbeidsmarked i nord.

Arkhangelsk regionale дума var vertskap for det tredje forum for unge politikere, som samlet rundt 60 representanter fra ulike regioner i Nordvest-Russland og samtlige nordiske land. Temaet på dette forumet var ungdomsarbeidsløshet, styrking av opplæringen på de ulike nivåene i utdanningen, samt utveksling av erfaringer om de ulike programmer og muligheter som finnes for unge i Nordvest-Russland og de nordiske land.

1.6 Det parlamentariske østersjøsamarbeidet

Formålet med det parlamentariske østersjøsamarbeidet er å fremme den parlamentariske dialogen i Østersjøregionen, samt påvirke regjeringene i utviklingen av Østersjøsamarbeidet. Den 20. parlamentariske Østersjøkonferansen ble avholdt i Helsingfors 28.–30. august 2011. Stortinget var representert med

5 deltakere. I tillegg deltok en representant fra delegasjonen på vegne av Nordisk Råd. Hovedtemaene for konferansen var grønn vekst, maritime spørsmål, aksjonsplanen for Østersjøen, sivil sikkerhet og fremtidig parlamentarisk samarbeid i regionen.

Til konferansen ble det også avgitt rapporter fra to arbeidsgrupper om henholdsvis maritim politikk og sivil sikkerhet, særlig med vekt på trafficking. Stortinget har vært representert i begge arbeidsgruppene.

1.7 Forankring av det nordiske samarbeidet i Stortinget

Det er bred politisk enighet om at arbeidet i Nordisk Råd skal forankres best mulig i parlamentene og i fagkomiteene. Stortingets delegasjon til Nordisk Råd har fordelt og oversendt vedtakene fra Nordisk Råds sesjon i 2010 til relevante fagkomiteer i Stortinget. Likeledes har delegasjonen gått igjennom det finske formannskapsprogrammet i Nordisk Ministerråd for 2011 og delt opp hovedprioriteringer og initiativ som omtales i programmet, slik at de passer til komitéstrukturen i Stortinget. I brev av 23. januar 2011 til komiteene sier stortingspresidenten at det ville være nyttig om komiteen kunne gjennomgå Nordisk Råds vedtak og de vedlagte deler av det finske formannskapsprogrammet, og vurdere om dette kan tas i betraktning i komiteens løpende arbeid og rapportere på egnet vis tilbake til delegasjonen. Fire av komiteene har rapportert tilbake til delegasjonen.

1.8 Internasjonale kontakter og besøksutveksling

Delegasjonens leder deltok i et nordisk seminar 9. februar 2011 i Nuuk, Grønland. Temaet var politikk i nordområdene. Delegasjonen tok 28. mars imot en gruppe politikere fra Arkhangelsk for orientering om norske erfaringer innenfor sosial- og helsesektoren. Tre av delegasjonens medlemmer deltok 17.–20. mai i et utvekslingsprogram arrangert av Parliamentary Association of North-West Russia i Pskov.

Delegasjonen var representert 2.–3. juni på en konferanse i Riga om «Georgia mot 2013: Virkelighet, reformer og forventninger».

Delegasjonen tok den 23. august imot en gruppe på 12 lokalpolitikere fra Arkhangelsk. Besøket var finansiert over Nordisk Ministerråds mobilitetsprogram. Fra delegasjonens side ble det orientert om Stortingets arbeid og rolle i det politiske liv samt om samarbeidet på parlamentarisk nivå mellom Nordisk Råd og Nordvest-Russland.

Delegasjonen tok den 7. september imot 20 unge russere som inngår i det såkalte Presidentprogrammet som finansieres av Utenriksdepartementet og har vært i virksomhet i mer enn 10 år.

Delegasjonens sekretariat hadde i en uke i september en hospitant fra Baltisk forsamlings sekretariat i Riga. Oppholdet var finansiert over Nordisk Ministerråds mobilitetsprogram.

1.9 Budsjett for Nordisk Råd

Nordisk Råds eget budsjett er på om lag 30 mill. danske kroner, og brukes til å finansiere rådsorganisasjonens virksomhet. I budsjettet inngår også overføringer til partistøtte, Ungdommens Nordiske Råd og journaliststipendier. De nordiske land bidrar til finansieringen av samarbeidet etter en fordelingsnøkkel som gjør bidragene proporsjonalt med hvert lands bruttonasjonalinntekt. Norges andel for 2011 er 29,0 pst. Norges bidrag til Nordisk Ministerråds budsjett bevilges over Utenriksdepartementets budsjett etter samme fordelingsnøkkel, mens bidraget til den parlamentariske delen av samarbeidet kommer fra Stortingets budsjett.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Knut Gravråk, Laila Gustavsen, Stein Erik Lauvås, Sverre Myrli, Tore Nordtun og Helga Pedersen, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Morten Høglund, Siv Jensen, Peter N. Myhre og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark, Ivar Kristiansen og lederen Ine M. Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, vil understreke betydningen av det nordiske parlamentariske samarbeidet.

I perioden 2. halvår 2010–1. halvår 2011 har delegasjonen hatt mange viktige spørsmål på dagsordenen. Den såkalte Stoltenberg-rapporten om samarbeid på det utenriks- og sikkerhetspolitiske området, har bidratt til å sette dette viktige saksfeltet på agendaen. Innsatsen for å nedbygge grensehindre og sikre at nye ikke kommer til, er et annet viktig satsingsområde. Likestilling og menneskehandel, globalisering og nye initiativer i det nordiske klimaarbeidet kan nevnes i rekken av aktuelle temaer.

Gjennom medlemmenes arbeid i fem utvalg bidrar parlamentarikerne til å reise store og små saker som har betydning for menneskene i regionen.

Komiteen har merket seg delegasjonens utstrakte kontakt og besøk i Nordens nærområder. Dette er en viktig del av virksomheten. Komiteen vil imidlertid understreke at konferansedeltakelse, besøk mv. bør koordineres med andre parlamentariske delegasjoners internasjonale virksomhet.

Komiteen er tilfreds med vedtakene på Nordisk Råds sesjon i København om å effektivisere og forbedre Nordisk Råds arbeidsform og ser frem til samarbeidsministrenes gjennomføring av en tilsvarende prosess i Nordisk Ministerråd.

Komiteen vil understreke viktigheten av et nært samarbeid mellom samarbeidsministeren og delegasjonen til Nordisk Råd og har merket seg at samarbeidsministeren har hatt en rekke møter med delegasjonen.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk Råd for 2. halvår 2010–1. halvår 2011 – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 8. februar 2012

Ine M. Eriksen Søreide

leder

Laila Gustavsen

ordfører